

Sağlık Bilimleri Bölümlerinde Okuyan Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Kariyer Kararı Verme Yetkinliğinin Belirlenmesi

Determining Career Decision-Making Competence of Senior-Level University Students Studying in the Health Sciences Departments

^{ID} Hatice TEL AYDIN^a, ^{ID} Necmettin İŞÇİ^b

^aSivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, Sivas, TÜRKİYE

^bSivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim ABD, Sivas, TÜRKİYE

Bu çalışma, 20. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi (25-27 Ekim 2018, Samsun)'nde sözel olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Bu araştırma, sağlık bilimleri bölümlerinde öğrenim gören son sınıf üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği düzeyini belirlemek amacıyla yapıldı. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırma, Ekim 2017-Ocak 2018 tarihleri arasında tanımlayıcı kesitsel tasarımda gerçekleştirildi. Araştırma, 2017-2018 öğretim yılında bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri, tıp, eczacılık ve diş hekimliği fakültelerinde öğrenim gören 523 öğrenci ile tamamlandı. Araştırmanın verileri, Tanıtıcı Bilgi Formu ve Kariyer Kararı Verme Yetkinlik Ölçeği ile toplandı. Verilerin analizinde, SPSS 23.0 programı kullanılarak; sayı ve yüzdeler dağılımları, ölçek puan ortalamaları, bağımsız gruplarda t-testi, ANOVA varyans analizi ve Tukey HSD testi kullanıldı. **Bulgular:** Araştırmaya katılan öğrencilerin; %67,9'unun sağlık bilimleri fakültesi, %70,4'ünün kadın öğrenci ve yaş ortalamalarının 23 olduğu belirlendi. Öğrencilerin %60,7'si okuduğu bölümden memnun olduğunu, %50,3'ü öğrenim gördüğü bölümü iş bulma olanağının yüksek olması nedeniyle tercih ettiğini, %55,6'sı kariyere ilişkin bilgisinin olduğunu, %60,2'si gelecekte kariyer geliştirme planlarının olduğunu, %58,5'i kariyere yönelik danışmanlık ve eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin Kariyer Kararı Verme Yetkinlik Ölçeği (KKVYÖ)'nden aldıkları toplam puan ortalamalarının orta düzeyin üzerinde (152,06±28,76) olduğu saptandı. Öğrencilerin KKVYÖ puan ortalamaları ile cinsiyet, okuduğu bölümden memnun olma, kariyer geliştirme ve planlamaya ilişkin bilgiye sahip olma durumu arasında anlamlı farkın olduğu, ancak öğrencilerin öğrenim gördüğü fakülte/bölüm, gelecekte kariyer planı düşüncesi, kariyer planlamasına yönelik eğitim ya da danışmanlığa ihtiyaç duyma durumu ile KKVYÖ puan ortalamaları arasında anlamlı farkın olmadığı saptandı. **Sonuç:** Sağlık bilimleri bölümlerinde öğrenim gören son sınıf üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinlikleri orta düzeyin üzerindedir.

ABSTRACT Objective: This research was conducted to determine the level of career decision making competence of senior university students studying in health science departments. **Material and Methods:** The survey was conducted in descriptive and cross-sectional design between October 2017-January 2018. The research has been completed with 523 students studying at one state university faculty of health sciences, medicine, pharmacy and dentistry in students 2017-2018 academic year. The data of the study were collected by using the Personal Information Form and Career Decision-Making Self Efficacy Scale. The collected data were evaluated with SPSS 23.0 statistical package programs in computer environment. In the evaluation of the data; frequency and percentage distribution, descriptive statistics, t-test, ANOVA variance analysis and Tukey HSD test were used. **Results:** It has been to be of the students who participated in the survey, 67.9% were in the faculty of health sciences, 23 in average. It has been founded who participated 60.7% of the students were satisfied with their departments and %50.3 of the students the department they are studying has a high percentage of finding a job and 55.6% information about career. It has been determined that 60.2% of the students think that they have career development and career plans in the future and 58.5% think they need counselling or training for career development and planning. The students who participated in the survey had a median level (152.06±28.76) of the total points they got from the Career Decision-Making Self-Efficacy Scale (CDSS). There was a significant difference between the average scores of the gender of the students, satisfaction level of the department, career development and career plan; however the education and consultancy for career development and planning, career development and planning in the future, the faculties and departments where the students learn there was no significant difference between the need for thinking and the CDSS point averages. **Conclusion:** It has been determined that senior-level university students studying in the health sciences departments are above the mid-level of career decision-making competence.

Anahtar Kelimeler: Sağlık bilimleri; üniversite öğrencisi; kariyer; kariyer kararı; yetkinlik

Keywords: Health sciences; university student; career; decisions of career; competence

Correspondence: Necmettin İŞÇİ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim ABD, Sivas, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: necmettinisci@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

Received: 02 Oct 2019

Received in revised form: 23 Jan 2020

Accepted: 04 Feb 2020

Available online: 10 Feb 2020

2146-8893 / Copyright © 2020 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Bireyler, yaşamları boyunca karar vermeleri gereken pek çok durumla karşılaşmaktadır. Karar verilmesi gereken durumun özelliğine göre, bireyler yaşamlarını şekillendirecek mesleki, sosyal, kişisel, eğitsel ve ekonomik kararlar alabilmektedir.^{1,2} Bireylerin kariyer gelişim sürecinde aldıkları mesleki kararlar ile yaptıkları seçimler, yaşamlarında en önemli kararlardan biridir.³⁻⁶ Bireyin mesleki kariyer karar verme yetkinliği bu noktada büyük önem taşımaktadır.⁷ Bireylerin kariyeri ile ilgili kararlar alabilmesinde etkili olan en önemli faktörlerden biri, kariyer karar verme yetkinliğidir.^{8,9}

Kariyer kararı verme, bireyin gelecekte planladığı olası kariyer seçeneklerini karşılaştırarak kendisi için en uygun olan kariyer seçeneğine yönelmesidir.^{2,3} Yetkinlik kavramı ise bilişsel, sosyal ve davranışsal becerilerin organize edilmesiyle birlikte, bireyin belirli amaçlara ulaşmasını sağlamada ve çeşitli davranış şekillerini sergilemede üretici kapasitenin kullanılması durumudur.¹⁰ Bireylerin yetkinlik inançlarının güçlü olmasının, kariyer hedeflerinin genişletilmesini, bu hedeflere ulaşmak için gösterecekleri ilgi düzeyinin artması ile kendilerini mesleğe daha fazla hazır hissetmelerini sağlayacağı ve başarılarının da artacağı belirtilmektedir.¹¹

Kariyer kararı verme yetkinliği, bireyin karar verme sürecinde üstleneceği kariyer görevlerini başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmesinde kendinden emin olma hissini derecesini ifade etmektedir.¹² Kariyer kararı verme yetkinliği, kariyer planlama ve kariyer geliştirme sürecinde gerekli olan gelişim görevlerine ve eylemlerini gerçekleştirebilmesi için bireyin yeteneklerindeki inanca odaklanmaktadır.⁵ Yapılan araştırmalarda, bireysel yetkinlik algısının bireylerin kariyer alanı seçimlerini ve meslek tercihlerini etkilediği belirtilmektedir.^{5,13,14} Yapılan birçok çalışmada, kariyer kararı vermede yetkinliği yüksek olan bireylerin kariyer planlamasında daha az kararsızlık yaşadığı ve kendileri için gelecekte doğru ve isabetli meslek seçimi yaptıkları belirlenmiştir.^{8,15,16} Bu nedenle bireylerin kariyer kararı verme yetkinlik düzeylerinin belirlenmesi, sağlıklı mesleki karar vermelerine olanak tanınması açısından önemlidir.⁹

Üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin birçoğunun, mezuniyet sonrası eğitime devam etmede

ve mesleği ile ilgili kariyer kararı vermede güçlük çektiği bildirilmektedir.^{17,18} Üniversite öğrencileri için okulun son yılları, gelecekle ilgili kariyer planının yapıldığı yıl olarak belirtilmekte, mezuniyet sonrası öğrencilerden ilgilerine ve ihtiyaçlarına uygun çalışma alanlarını kendilerinin belirlemesi/seçmesi beklenmektedir.¹⁹⁻²¹ Türkiye’de üniversite son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin mesleğe geçiş süreci öncesinde geleceğe yönelik kariyer planlamasının yapılması ve kariyer kararı verme noktasında bazı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde; dünyada ve ülkemizde ilköğretim ve lise öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliğine ilişkin yapılmış bazı çalışmalar ile farklı üniversite bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmış kariyer kararı verme yetkinliğine ilişkin çalışmalar mevcut iken, sağlık bilimlerinde okuyan üniversite son sınıf öğrencilerini kapsayan, kariyer kararı verme yetkinliğini etkileyen değişkenlerin neler olduğuna dair çalışmanın olmadığı belirlenmiştir.^{1,5,7,9,15,22-25} Bu araştırmanın, sağlık bilimlerinde okuyan üniversite son sınıf öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği konusu ile ilgili gerek Türkiye’de gerekse uluslararası alanda yapılan çalışmalara katkı sağlayacağı, üniversite son sınıf öğrencilerinin gelecekte yapmayı hedeflediği kariyer planlamaları hakkında ve kendi kariyer yetkinliklerini belirleme konusunda farkındalık oluşturacağı düşünülmüştür.

Bu çalışma, sağlık bilimleri alanı son sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliğinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Araştırma Soruları

- Sağlık bilimleri alanı son sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer planlama ve geliştirmeye ilişkin özellikleri ne durumdadır?
- Sağlık bilimleri alanı son sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği ne düzeydedir?
- Sağlık bilimleri alanı son sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği düzeyi ile tanıtıcı özellikleri ve kariyer planlamasına ilişkin durumları arasında farklılıklar var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN TİPİ

Araştırma, tanımlayıcı kesitsel tiptedir.

ARAŞTIRMANIN EVRENİ-ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir devlet üniversitesi bünyesindeki sağlık bilimleri fakültesi, tıp fakültesi, eczacılık fakültesi ve diş hekimliği fakültesi hemşirelik, ebelik, sağlık yönetimi, tıp, eczacılık ve diş hekimliği bölümlerinin son sınıfında öğrenim gören 740 üniversite öğrencisi oluşturdu. Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemine gidilmedi ve araştırma Eylül 2017-Ocak 2018 tarihleri arasında, gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden sağlık bilimleri alanı fakülte düzeyindeki bölümlerin son sınıfında öğrenim gören 523 üniversite öğrencisi ile tamamlandı.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma verileri, "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Kariyer Kararı Verme Yetkinlik Ölçeği (KKVYÖ)" kullanılarak toplandı.

Tanıtıcı Bilgi Formu, sağlık bilimleri alanı son sınıf öğrencilerinin tanıtıcı özellikleri ile öğrenim gördüğü bölümü seçme nedeni, bölümden memnuniyet durumu, kendi başarısını değerlendirme durumu, üniversitede faaliyetlere katılma durumu, kariyer planlaması ve kariyer gelişimine ilişkin bilgi alma durumu, gelecekteki kariyer hedeflerine ilişkin plan yapma durumunu belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan 21 sorudan oluşmuştur.

KKVYÖ, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliği düzeylerini belirlemek amacıyla Ulaş ve Yıldırım tarafından geliştirilmiştir.⁹ KKVYÖ'nün Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Ulaş ve Yıldırım tarafından 2016 yılında yapılmıştır.⁹ KKVYÖ, beş alt boyut ve toplam 45 maddeden oluşmaktadır. KKVYÖ'de İş/Meslek Bilgisi, Kendini Tanıma, Kariyer Tercihi, Kariyer Planı Oluşturma Yolları, Mesleki Konuları Takip olmak üzere toplam beş alt boyut vardır. KKVYÖ, 5'li Likert (Hiç yeterli değilim: 1; Yeterli değilim: 2; Kısmen yeterliyim: 3; Yeterliyim: 4; Ol-

dukça yeterliyim: 5) tarzındadır. KKVYÖ'den alınabilecek toplam puan 45-225 arasındadır. KKVYÖ'den elde edilen puanın artması, üniversite öğrencilerinin kariyer kararı vermede kendilerini yetkin gördüklerini göstermektedir. KKVYÖ'nün orijinal ölçekte güvenilirlik katsayısı Cronbach alfa değeri 0,97'dir.⁹ Bu çalışmada ise KKVYÖ'nün güvenilirlik katsayısı Cronbach Alpha değeri 0,97 olarak bulundu.

VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler, araştırmacılar tarafından araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin fakülte, bölüm ve sınıflarında öğrenim gören öğrencilerden anket yöntemi ile toplandı. Anket formları, Ekim 2017-Ocak 2018 tarihleri arasında öğrencilere gerekli açıklamalar yapıldıktan hemen sonra dağıtıldı ve yaklaşık 15 dk içerisinde tamamlanan formlar toplandı.

ARAŞTIRMANIN DEĞİŞKENLERİ

Bu araştırmada, öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile öğrenim gördüğü bölümden memnuniyet durumu, kendi başarısını değerlendirme durumu, üniversitede faaliyetlere katılma durumu, kariyer planlaması ve kariyer gelişimine ilişkin bilgi sahibi olma ve bilgi alma durumu, gelecekteki kariyer hedeflerine ilişkin plan yapma durumu araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluştururken; öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinlik düzeyi araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturdu.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırma verileri toplanmadan önce, etik onayı (Karar no: 2017-09/06; Tarih: 07.09.2017) ve araştırmanın yapılacağı fakültelerden araştırma izni (13 Ekim 2017/30182376-300) alındı. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan KKVYÖ yazarlarından, bu aracın veri toplamada kullanılabilmesi için e-posta yolu ile izin alındı. Veri toplama aşamasında, araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere araştırma hakkında bilgilendirme yapılarak sözlü ve yazılı onamları alındı. Bu çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır.

VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistik testleri ile sayı, yüzde dağılımları, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplandı.

Verilerin normal dağılımı, Kolmogorow-Smirnov testi ile yapıldı. Normal dağılıma uyan değişkenlerden iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grupların karşılaştırılmasında ise ANOVA varyans analizi kullanıldı. Farklılık gösteren gruplarda farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi için Tukey HSD testi kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde, $p < 0,05$ değeri anlamlılık düzeyi kabul edildi.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerden %67,9'u sağlık bilimleri fakültesinde, %45,3'ü hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte; %70,4'ü kadın, ortalama yaş 23 yıl olup, %95,8'i bekârdır. Öğrencilerin %59,5'inin baba eğitim düzeyi ilköğretim, %79'unun anne eğitim düzeyi ilköğretimdir. Öğrencilerin %57,2'sinin bugüne kadar en uzun süre şehir merkezinde yaşadığı, %50,5'inin yurt/pansiyonda kaldığı, %56,6'sının aile gelir durumunu orta düzeyde değerlendirdiği ve %45,9'unun ailenin verdiği harçlığı yeterli bulduğu belirlendi (Tablo 1).

Araştırmaya katılan öğrencilerden %42,8'sinin okuduğu bölümden kısmen memnun olduğu; öğrencilerin okuduğu bölümü seçmesinde iş bulma olanağı (%50,3), üniversite giriş sınav puanı (%36,1) ve mesleğe olan ilginin (%30) etkili olduğu; %48,2'sinin bölümdeki akademik başarısını orta düzeyde değerlendirdiği ve öğrencilerin %54,3'ünün üniversitede yapılan etkinliklere katılmadığı saptandı (Tablo 2).

Araştırmaya katılan öğrencilerden %55,6'sının kariyer geliştirme ve planlamaya ilişkin bilgisi olduğu; kariyer planlamaya ilişkin bilgisi olanların ise bu bilgiyi lise ve %42,6'sının üniversite öğrenimi sürecinde ve %26,4'ünün internet üzerinden aldıkları saptandı. Öğrencilerin %60,2'sinin kariyer geliştirme ve kariyer planlarının olduğu, %58,5'inin danışmanlık ya da eğitime ihtiyaç duyduğu belirlendi (Tablo 3).

Öğrencilerin KKVYÖ toplam puanı ve alt boyutları puan ortalamasının orta puanın üzerinde olduğu (45-225) ve KKVYÖ'den ortalama $152,06 \pm 28,76$ puan aldıkları saptandı. Öğrencilerin, KKVYÖ'nün Kariyer Planı Oluşturma alt boyutun-

TABLO 1: Sağlık bilimleri alanı üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özellikleri (n=523).

Tanıtıcı özellikler	n	%
Fakülte		
Sağlık Bilimleri Fakültesi	355	67,9
Tıp Fakültesi	92	17,6
Diş Hekimliği Fakültesi	56	10,7
Eczacılık Fakültesi	20	3,8
Bölüm		
Hemşirelik	237	45,3
Tıp	92	17,6
Sağlık Yönetimi	67	12,8
Diş Hekimliği	56	10,7
Ebelik	51	9,8
Eczacılık	20	3,8
Cinsiyet		
Kadın	368	70,4
Erkek	155	29,6
Medeni durum		
Bekâr	501	95,8
Evli	22	4,2
Babasının eğitim düzeyi		
İlköğretim	311	59,5
Üniversite	114	21,8
Ortaöğretim	98	18,7
Annesinin eğitim düzeyi		
İlköğretim	423	79,0
Ortaöğretim	70	13,4
Üniversite	40	7,6
En uzun süre yaşadığı yer		
Şehir merkezi	299	57,2
İlçe merkezi	149	28,5
Kasaba/köy/belde	75	14,3
Kalınan yer		
Yurt/pansiyon	264	50,5
Arkadaşlar ile evde	155	29,6
Ailenin yanında	104	19,9
Ailenin gelir durumu		
Orta	296	56,6
İyi	136	26,0
Yetersiz	60	11,5
Çok iyi	31	5,9
Ailenin verdiği harçlık		
Yeterli	240	45,9
Kısmen yeterli	198	37,9
Yetersiz	72	13,8
Orta	13	2,5

Yaş (Ort.±ss=22.61±1.89, min: 20, maks.: 40).

TABLO 2: Sağlık bilimleri alanı üniversite öğrencilerinin bölümden memnuniyet, bölümü seçme nedeni, akademik başarısını değerlendirme ve etkinliklere katılım durumları.

	n	%
Okuduğu bölümden memnuniyet durumu		
Memnunum	146	27,9
Kısmen memnunum	224	42,8
Memnun değilim	131	25,0
Kararsızım	22	4,2
Öğrenim gördüğü bölümü seçme nedeni*		
Mesleğe olan ilgi	157	30,0
Meslek ve kişilik özellikleri ile uyumu	112	21,4
Ailenin isteği	161	30,8
Okul psikolojik danışman ve rehberlik servisinin önerisi	71	13,6
Meslekte yükselme olanağı	134	25,6
Üniversite giriş sınav puanı	189	36,1
İş bulma olanağı	263	50,3
Ekonomik nedenler	14	2,7
Akademik başarısını değerlendirme		
Çok iyi	30	5,7
İyi	190	36,3
Orta	252	48,2
Zayıf	39	7,5
Çok zayıf	12	2,3
Üniversitede etkinliklere katılma durumu		
Evet	239	45,7
Hayır	284	54,3

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

dan ortalama 46,51±9,92 puan; İş/Meslek Bilgisi alt boyutundan ortalama 36,63±7,56 puan; Kendini Tanıma alt boyutundan ortalama 35,49±7,15 puan; Kariyer Tercih alt boyutundan ortalama 21,28±4,42 puan ve Mesleki Konuları Takip alt boyutundan ortalama 12,13±3,49 puan aldığı belirlendi (Tablo 4).

Öğrencilerin KKVYÖ puan ortalaması ile cinsiyet, etkinliklere katılma durumu ve ailesinin gelir durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptandı ($p<0,05$). Erkek cinsiyetinde olan öğrencilerin ve üniversite eğitimi süresince etkinliklere katılanların KKVYÖ puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi. Ailesinin gelir durumunun çok iyi olduğunu ifade eden öğrencilerin, ailesinin gelir durumunun iyi, orta ve yetersiz olduğunu belirten öğrencilere göre KKVYÖ puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte ile bölümü, medeni durumu, anne ve babasının eğitim düzeyi, en uzun süre yaşanan yerleşim yeri, kaldığı yer ve ailesinin verdiği harçlık ile KKVYÖ puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 5).

Öğrencilerin KKVYÖ puan ortalaması ile öğrenim gördüğü bölümden memnuniyeti, akademik başarısını değerlendirme durumu, gelecekte kariyer planlaması yapma durumu ve kariyere ilişkin bilgi durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptandı ($p<0,05$). Öğrenim gördüğü bölümden tamamen memnun olduğunu belirten öğrencilerin bölümden kısmen memnun olan, hiç memnun olmayan ve kararsız olan öğrencilere göre KKVYÖ puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi. Akademik başarısını çok iyi olarak değerlendirenlerin KKVYÖ puan ortalamasının, akademik başarısını orta, zayıf ve çok zayıf olarak belirten öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlendi. Gelecekte kariyer yapma düşüncesi olanların ve kariyere ilişkin bilgisi olanların KKVYÖ puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi. Öğrencilerin kariyer danışmanlığına ihtiyaç duyma ile KKVYÖ puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 6).

TARTIŞMA

Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrenciler, mezuniyet sonrası sağlık kurumlarında sağlık ekibinin en önemli üyelerini oluşturacak olan sağlık çalışanlarıdır. Çalışma hayatında sağlık ekibinin en önemli parçası olacak olan sağlık bilimleri alanı öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliğinin belirlenmesi ve öğrencilere kariyer desteğinin verilmesi, sağlık ekibinin en iyi şekilde yapılandırılması açısından önemli bir konudur. Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun öğrenim görmekte oldukları bölümden memnun olduklarını; bölümü, iş bulma olanakları, üniversiteye giriş sınav puanı ve mesleğe olan ilgi nedeni ile tercih ettiklerini ifade etmeleri üniversite öğrencileri ile yapılmış olan önceki çalışmaların sonuçlarına benzer özelliktedir.²⁶⁻³⁰

Araştırmada, sağlık bilimleri alanı son sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer kararı

TABLO 3: Sağlık bilimleri alanı üniversite öğrencilerinin kariyer planlaması ve kariyer geliştirmeye ilişkin özellikleri.

	n	%
Kariyer planlama ve geliştirmeye ilişkin bilgisi		
Bilgisi var	291	55,6
Bilgisi yok	232	44,4
Kariyer planlama ve geliştirmeye ilişkin bilgi kaynağı*		
Lise ve üniversite eğitimi süreci	223	42,6
İnternet	138	26,4
TV/radyo/gazete/dergi	64	12,2
Kariyer yönetimi ve geliştirme kurs ya da programları	42	8,0
Yakın çevredeki kişiler/arkadaşlar	17	3,3
Üniversitede danışman öğretim üyesi ya da öğretim elamanı	6	1,1
Geleceğe yönelik kariyer planlaması yapma durumu		
Evet	315	60,2
Kararsız	156	29,9
Hayır	52	9,9
Kariyer danışmanlığı ve eğitime ihtiyaç duyma durumu		
Evet	306	58,5
Hayır	112	21,4
Kararsız	105	20,1

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

TABLO 4: Sağlık bilimleri alanı üniversite öğrencilerinin KKVYÖ ve alt boyutlarına ait puan ortalamaları (n=523).

KKVYÖ ve Alt Boyutları	Min,	Maks,	Ort.	SS
Kariyer Planı Oluşturma alt boyutu	14	70	46,51	9,92
İş/Meslek Bilgisi alt boyutu	11	55	36,63	7,56
Kendini Tanıma alt boyutu	10	50	35,49	7,15
Kariyer Tercih alt boyutu	6	30	21,28	4,42
Mesleki Konuları Takip alt boyutu	4	20	12,13	3,49
KKVYÖ Toplam	45	225	152,06	28,76

KKVYÖ: Kariyer Kararı Verme Yetkinlik Ölçeği.

verme yetkinliği puan ortalamasının orta puanın üzerinde olduğu görülmüştür. KKVYÖ'nün her bir alt boyutunda aldıkları puan ortalamasının orta düzeyin üzerinde olduğu saptandı (Tablo 4). Literatürde öğrencilerin kariyer kararı verme yekincik düzeyini belirleyen oldukça az çalışma bulunmaktadır. Üniversite son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliği düzeylerini etkileyen değişkenleri incelemek için yapılan bir çalışmada, öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliği düzeylerinin, bu çalışmaya benzer bir şekilde orta puanın üzerinde olduğu belirlenmiştir.²⁵ Öğrencilerin kari-

yer kararı verme yetkinliğinin orta düzeyin üzerinde olmasının, büyük çoğunluğunun öğrenim gördüğü bölümden memnun olması, öğrenim gördükleri bölümü mezun olduklarında iş bulma seçeneklerinin daha fazla olması düşüncesiyle tercih etmeleri, henüz mesleki eğitim tercihlerini yaparken bir anlamda kariyer planlaması yaparak hareket etmiş olmaları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden KKVYÖ'den en yüksek puan ortalamasını; erkek, tıp fakültesinde okuyan, evli, babası üniversite mezunu, annesi ortaokul mezunu, en uzun süre şehir merkezinde yaşayan, üniversitelerde etkinliklere katılan, ailesinin yanında kalan, ailesinin gelir durumu iyi olan, okuduğu bölümden memnun olan, akademik başarısı yüksek olan, kariyere ilişkin bilgisi olan, kariyer danışmanlığı ya da eğitime ihtiyaç duymayan ve gelecekte kariyer planlaması olan öğrencilerin aldığı saptandı (Tablo 5 ve Tablo 6). Öğrencilerin KKVYÖ puan ortalaması ile cinsiyet, üniversitede düzenlenen etkinliklere katılma durumu ve ailenin aylık geliri arasında anlamlı farkın olduğu belirlendi (Tablo 5). Literatürde, cinsiyet ile kariyer kararı verme yetkinliği

TABLO 5: Sağlık bilimleri alanı üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özellikleri ile KKVYÖ puan ortalamasının karşılaştırılması.

	Ortalama±SS	KKVYÖ toplam puanı Test değeri	p
Fakülte			
Sağlık Bilimleri	152,11±25,95		
Tıp	156,91±36,77	^a F=2,70	p=0,091
Eczacılık	142,40±29,93		
Diş Hekimliği	147,21±29,54		
Öğrenim görülen bölüm			
Hemşirelik bölümü	153,69±25,79		
Ebelik bölümü	153,18±23,75		
Sağlık Yönetimi bölümü	145,70±27,44		
Tıp bölümü	156,91±36,77	^a F=2,140	p=0,059
Eczacılık bölümü	142,40±29,93		
Diş Hekimliği bölümü	147,21±29,54		
Cinsiyet			
Kadın	150,23±26,73	^b t=2,073	p=0,039*
Erkek	156,40±32,27		
Medeni durum			
Evli	153,63±31,74	^b t=0,262	p=0,793
Bekâr	151,99±28,65		
Baba öğrenim durumu			
İlköğretim	151,19±24,91		
Ortaöğretim	151,98±34,81	^a F=0,634	p=0,638
Üniversite	155,65±30,85		
Anne öğrenim durumu			
İlköğretim	149,47±27,18		
Ortaöğretim	150,20±32,88	^a F=1,727	p=0,143
Üniversite	155,82±39,15		
En çok yaşanan yer			
Şehir merkezi	153,62±29,58		
İlçe merkezi	151,43±28,43	^a F=1,604	p=0,202
Kasaba/köy/belde	147,08±25,67		
Etkinliklere katılma			
Evet	158,93±26,73	^b t=5,130	p<0,001*
Hayır	156,40±32,27		
Kalınan yer			
Ailesinin yanında	154,99±30,38		
Yurt/pansiyon	151,14±28,60	^a F=0,723	p=0,539
Arkadaşlarıyla evde	152,90±31,94		
Ailenin gelir durumu			
Çok iyi	170,67±63,10		
İyi	155,83±27,10	^a F=6,742	p<0,001*
Orta	149,31±27,57		1>2-3-4**
Yetersiz	147,44±29,96		
Ailenin verdiği harçlık			
Yeterli	152,57±30,59		
Kısmen yeterli	151,15±24,84		
Orta	153,69±36,38	^a F=0,111	p=0,954
Yetersiz	152,53±31,47		

KKVYÖ: Kariyer Kararı Verme Yetkinlik Ölçeği. ^a ANOVA testi, ^b Bağımsız gruplarda t-testi, * p<0,05, ** Tukey HSD testi.

TABLO 6: Sağlık bilimleri alanı üniversite öğrencilerinin bölümden memnuniyet durumu, akademik başarısını değerlendirme, kariyere ilişkin özellikleri ile KKVYÖ puan ortalamasının karşılaştırılması.

	Ortalama±SS	KKVYÖ toplam puanı	
		Test değeri	p
Bölümden memnuniyet durumu			
Tamamen memnun	162,67±30,56	*F=10,385	p<0,001* 1>2-3-4**
Kısmen memnun	149,68±23,64		
Hiç memnun değil	145,36±31,98		
Kararsız	145,72±26,07		
Akademik başarı			
Çok iyi	169,32±34,43	*F=8,010	p<0,001 1>3-4-5**
İyi	156,47±26,09		
Orta	149,54±28,09		
Zayıf	140,20±28,99		
Çok zayıf	130,58±35,34		
Gelecekte kariyer planlaması			
Evet	158,60±26,47	*F=24,233	p<0,001*
Hayır	135,64±29,80		
Kararsız	144,33±28,91		
Kariyer danışmanlığına ihtiyaç duyma durumu			
Evet	151,23±27,43	*F=0,741	p=0,477
Hayır	154,99±32,57		
Kararsız	151,34±28,25		
Kariyere ilişkin bilgi durumu			
Bilgisi var	161,94±25,19	*t=9,528	p<0,001*
Bilgisi yok	139,66±28,20		

KKVYÖ: Kariyer Kararı Verme Yetkinlik Ölçeği. * ANOVA testi, ^b Bağımsız gruplarda t-testi, * p<0,05, ** Tukey HSD testi.

arasında farkı ortaya koyan çalışma sonuçları bulunmaktadır. Yapılan bazı çalışma sonuçları cinsiyet ile kariyer kararı verme yetkinliği arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu gösterirken, bazı çalışma sonuçlarında ise cinsiyete göre bir fark olmadığı bildirilmiştir.^{25,31-39} Saleem ve ark.nın cinsiyet özelliklerinin kariyer kararı verme yetkinliği üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada; öğrencilerin cinsiyetinin kariyer kararı verme yetkinliği üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olmadığı, ancak erkek öğrencilerin kariyer kararı vermede kız öğrencilere göre kendilerini daha yetkin gördükleri belirlenmiştir.⁴⁰ Bozgeyikli ve ark.nın (2008) yaptığı bir çalışmada, erkek öğrencilerin karar verme yetkinlik düzeylerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.²³ Bu çalışmada da literatürdeki diğer çalışmalara benzer olarak erkek öğrencilerin karar verme yetkinliğinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu saptandı.

Bu çalışmada, ailesinin gelir durumunun çok iyi olduğunu ifade eden öğrencilerin KKVYÖ puan ortalamalarının ailesinin gelir durumu iyi, orta ve yetersiz olduğunu ifade eden öğrencilerden daha yüksek olduğu saptandı. Yapılan çalışmalarda, bu araştırma bulgusuna paralel olarak öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliği düzeyi ile sosyoekonomik düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu, yüksek sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliğinin düşük sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.^{23,41} Uçkun ve ark.nın çalışmasında, bu çalışmaya benzer bir şekilde öğrencilerin gelir durumu ile kariyer kararı verme yetkinliği arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.⁴² Bağlama ve Uzunboylu'nun çalışmasında, bu çalışmanın aksine gelir durumu ile kariyer kararı verme yetkinliği arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır.³¹ Bu çalışmada aile gelir düzeyi ile kariyer ka-

rarı verme yetkinliği arasında fark olmasında, ailenin ekonomik düzeyinin öğrencilerin gelecekte yapacakları tercihleri etkileyerek onların kariyer kararı verme yetkinlik düzeylerinde belirleyici olabileceği düşünülmüştür. Ailesinin gelir düzeyi iyi olan öğrenciler kariyer planlaması yaparken, ailesinin gelir düzeyi yetersiz olan öğrencilere kıyasla muhtemelen içinde buldukları koşulları daha nesnel bir değerlendirme ile beklentilerini daha yüksek tutmaktadırlar.

Araştırmada, öğrencilerin KKVYÖ puan ortalaması ile öğrenim gördüğü bölümden memnuniyet durumu, akademik başarısını değerlendirme durumu, gelecekte kariyer planlaması ve kariyer geliştirme düşüncesi ve kariyere yönelik bilgi durumu arasında anlamlı farkın olduğu; öğrenim gördüğü bölümden memnun olan, akademik başarısını çok iyi olarak değerlendiren, gelecekte kariyer planlaması ve kariyer geliştirme düşüncesi olan ve kariyere ilişkin bilgisi olan öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliğinin istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlendi (Tablo 6). Literatürde kariyer kararı verme yetkinliğinin kariyer kararı vermeyi etkilediği, kariyer kararı verme yetkinliği yüksek olan bireylerin gelecekte kariyer geliştirme ve kariyer planı düşüncesinde kararsızlık yaşamadıkları belirtilmektedir.^{43,44} İlgili literatür incelendiğinde, yapılan bazı çalışmalarda yetkinlik ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu vurgulanmaktadır.⁴⁴⁻⁴⁶ Bu araştırmaların sonuçları, çalışmanın bu bulgusunu desteklemektedir. Akademik başarı ile kariyer kararı verme yetkinliği arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada, akademik başarıya göre üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.²⁵

Araştırmaya katılan öğrencilerin KKVYÖ toplam puan ortalaması ile öğrenim gördükleri bölüm, annesi ve babasının eğitim düzeyi, kariyer planlaması ve kariyer geliştirmeye yönelik eğitim ya da danışmanlığa ihtiyaç duyma arasında anlamlı farkın olmadığı belirlendi (Tablo 5 ve Tablo 6). Literatürde bu çalışmanın tersine öğrenim görülen bölüme göre üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği düzeylerinde fark olduğu sonucuna ulaşan az sayıda çalışma bulunmaktadır.²⁵ Bu çalışmada, kariyer ka-

rarı verme yetkinliğinde anne ve baba eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Literatürde anne ve babanın eğitim düzeyi ile üniversite öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği düzeyini inceleyen çalışmaya rastlanmamakla birlikte, bu çalışmada, babası üniversite mezunu, annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin KKVYÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Babasının eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinlik düzeyinin yüksek olması, öğrencilerin babalarının daha çok ev dışında işlerde çalışması ve üniversite mezunu olan babaların çocuklarına daha iyi bir model olmalarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanmaktadır. Bu konuda yapılmış çalışmaların bir kısmında anne ve babanın eğitim düzeyi kariyer kararı verme yetkinliği düzeyinde etkili olarak belirlenirken, bir kısmında da etkili olmadığı belirlenmiştir. Uçkun ve ark.⁴² öğrencilerin anne ve babasının eğitim durumu ile kariyer kararı verme yetkinliği düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu, ancak öğrencilerin okuduğu bölüm ile kariyer kararı verme yetkinliği arasında anlamlı farklılığın olmadığını belirlemiştirler.⁴² Literatürde ailenin eğitim düzeyinin kariyer kararı verme ve mesleki karar verme yetkinliği üzerinde etkili olduğunu bildiren çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalarda, ailenin eğitim düzeyinin artması ile mesleki ve kariyer kararı verme yetkinliğini arttırdığı, ailenin eğitim düzeyinin kariyer kararı verme yetkinliğinin gelişmesinde önemli bir unsur olduğu belirtilmektedir.^{47,48}

SONUÇ

Araştırmada erkek, okuduğu bölümden memnun, akademik başarısı yüksek, üniversitede yapılan etkinliklere katılan, gelecekte kariyer planlaması düşüncesi olan ve kariyere yönelik bilgisi olan öğrencilerin KKVYÖ puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma, mesleki eğitim tercihini yapmış ve eğitiminin son yılında olan öğrencilerle yapılmıştır. Bu sonuçlar, öğrencilerin üniversite eğitimlerine karar verirken bir kariyer planlaması düşüncesine sahip olduklarını düşündürmekte ve bununla birlikte sağlık bilimleri alanlarında almakta oldukları eğitim içeriğinin de etkili olduğu düşünülmektedir.

Kadın öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliği düzeyinin düşük olduğu belirlenmiş ve bu bulgudan hareketle üniversitelerde kadın öğrencilerin kariyer planlama ve geliştirmeye yönelik çalışmalarında daha fazla desteklenmesi önerilmiştir. Okuduğu bölümden memnun olmayan öğrencilere, üniversite öğreniminin ilk yıllarında kariyer kararı verme yetkinliklerini desteklemeye yönelik danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, üniversite öğrenimi öncesinde öğrencilerin istediği ve memnun olabileceği bölümlerin seçimini sağlayacak etkin kariyer planlaması ve rehberlik hizmetlerinin verilmesi önemlidir. Akademik başarısı düşük olan öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinlik düzeylerinin de düşük olduğu sonucu dikkate alındığında; akademik başarıyı etkileyen faktörler belirlenerek öğrencilerin başarı düzeyini yükseltecek stratejiler geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliğini güçlendirmek için üniversitelerin kariyer merkezlerinde kariyer planlaması ve gelişimine yönelik danışmanlık hizmetleri sunulmalı, öğrencilerin kariyer gelişimlerine katkıda bulunacak etkinliklere katılmaları desteklenmeli ve ders müfredatlarında kariyer planlama ve gelişimine yönelik derslere yer verilmesi yönünde planlamalar yapılmalıdır.

Bilgilendirme

Yazarlar arasında dergi editörünün isminin bulunması nedeniyle, ilgili çalışmanın değerlendirme süreci konuk editör tarafından yürütülmüştür.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Hatice Tel Aydın, Necmettin İşçi; **Tasarım:** Hatice Tel Aydın, Necmettin İşçi; **Denetleme/Danışmanlık:** Hatice Tel Aydın; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Necmettin İşçi; **Analiz ve/veya Yorum:** Hatice Tel Aydın, Necmettin İşçi; **Kaynak Taraması:** Hatice Tel Aydın, Necmettin İşçi; **Makalenin Yazımı:** Hatice Tel Aydın, Necmettin İşçi; **Eleştirel İnceleme:** Hatice Tel Aydın; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Hatice Tel Aydın, Necmettin İşçi.

KAYNAKLAR

- Doğan H. [Examination of contemporary career decision making approaches and models]. *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*. 2014;4(6):100-30.
- Doğan H, Bacanlı F. [The effect of a career decision-making group guidance program on career decision-making difficulties]. *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*. 2012;1:912-6.
- Gati I, Asher I. The PIC model for career decision making: Prescreening, In-depth exploration, and choice. In: Osipow SH, Leong FTL, Barak A, eds. *Contemporary Models in Vocational Psychology: a Volume in Honor of Samuel H. Osipow*. 1st ed. Mahwah; Lawrence Erlbaum Associates; 2001. p.7-54.
- Gati I, Tal S. Decision-making models and career guidance. In: Athanasou J, Esbroeck RV, eds. *International Handbook of Career Guidance*. 1st ed. Berlin: Springer; 2008. p.157-85. [Crossref]
- Öztemel K. [Relationships between career indecision career decision making self-efficacy and locus of control]. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*. 2012;32(2):459-77.
- Işık E. [Relationship of childhood career development to life satisfaction, and state anxiety]. *Elementary Education Online*. 2014; 13(2):682-93.
- Sarı SV, Şahin M. [The role of hope and locus of control predicting career decision making self-efficacy on senior students]. *Kastamonu Education Journal*. 2013;21(1):97-110.
- Morgan T, Ness D. [Career decision-making difficulties of first-year students]. *Canadian Journal of Career Development (CJCD)*. 2003;2(1):33-9.
- Ulaş Ö, Yıldırım İ. [The development of career decision-making self-efficacy scale]. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*. 2016;6(45):77-90.
- Bandura A. [Self-efficacy mechanism in human agency]. *American Psychologist*. 1982;37:122-47. [Crossref] [PMC]
- Bandura A. Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*. 1993;28(2):117-48. [Crossref]
- Betz NE, Klein KL, Taylor KM. Evaluation of a short form of the career decision making self-efficacy scale. *J Career Assessment*. 1996;4(1):47-57. [Crossref]
- Hackett G, Betz NE. A self-efficacy approach to the career development of women. *Journal of Vocational Behavior (JVB)*. 1981;18(3):326-39. [Crossref]
- O'Brien V, Martinez-Pons M, Kopala M. Mathematics self-efficacy, ethnic identity, gender, and career interests related to mathematics and science. *J Educ Res*. 1999;92(4):231-6. [Crossref]
- Foltz BM, Luzzo DA. Increasing the career decision-making self-efficacy of nontraditional college students. *Journal of College Counseling*. 1998;1(1):35-44. [Crossref]

16. Rogers ME, Creed PA. A longitudinal examination of adolescent career planning and exploration using a social cognitive career theory framework. *J Adolesc.* 2011;34(1):163-72. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
17. Fouad NA, Guillen A. Outcome expectations: looking to the past and potential future. *Journal of Career Assessment (JCA).* 2006;14:30-42. [[Crossref](#)]
18. Gizir CA. [A study on the problems of the Middle East Technical University senior students]. *Mersin University Journal of the Faculty of Education.* 2005;1(2):196-213.
19. Andrew N. Clinical imprinting: the impact of early clinical learning on career long professional development in nursing. *Nurse Educ Pract.* 2013;13(3):161-4. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
20. McKenna L, McCall L, Wray N. Clinical placements and nursing students' career planning: a quality ve exploration. *Int J Nurs Pract.* 2010;16(2):176-82. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
21. Yıldırım D, Kececi A, Bulduk A. How do Turkish nursing students plan their career after the graduation? A questionnaire survey. *Asia Pac Educ Rev.* 2011;12(3):373-80. [[Crossref](#)]
22. Chiesa R, Massei F, Guglielmi D. [Career decision-making self-efficacy change in Italian high school students]. *J Couns Dev.* 2016;94(2):210-24. [[Crossref](#)]
23. Bozgeyikli G, Bacanlı F, Doğan H. [Examination of 8th grade elementary school students' career decision making self efficacy predictors]. *Selçuk University Journal of Institute of Social Sciences.* 2009;21:125-36.
24. Kırdök O, Alibekiroğlu PB. [An investigation of predictive power of psychological birth order and life satisfaction on career decision making self-efficacy in university students]. *The Journal of International Social Research.* 2016;9(47):497-503. [[Crossref](#)]
25. Ulaş-Kılıç Ö. [The variables that effect university senior students's career decision-making self-efficacy levels]. *International Journal of Society Researches.* 2018;9(16):248-75.
26. Naralan A, Kaleli SS. [University students' expectations from university and the satisfactions level from their departments: Atatürk University case]. *Journal of Organization and Management Sciences.* 2012;4(1):1-11.
27. Şirin A, Öztürk R, Bezci G, Çakar G, Çoban A. [Nursing students' opinions related to selection and application of profession]. *Dirim Tıp Gazetesi.* 2008;83(1):69-5.
28. Gündücü Tüfekci F, Yıldız A. [The students' reasons of nursing preference and ideas about their future]. *Journal of Atatürk University School of Nursing.* 2009;12(1):31-7.
29. Dinç S, Kaya Ö, Şimşek Z. [Knowledge, opinion and expectations of students in Harran University School of nursing]. *Journal of Atatürk University School of Nursing.* 2007;10(1):1-9.
30. Erdoğan EG, Akin B. [Final year nursing students levels of job search worry (employment-anxiety) and hopelessness]. *Journal of Ege University Nursing Faculty.* 2016;32(1):72-89.
31. Bağlama B, Uzunboylu H. [The relationship between career decision-making self-efficacy and vocational outcome expectations of pre-service special education teachers]. *South African Journal of Education (SAJE).* 2017;37(4):1-11. [[Crossref](#)]
32. Wolfe JB, Betz NE. The relationship of attachment variables to career decision-making self-efficacy and fear of commitment. *The Career Development Quarterly.* 2004;52(4):363-9. [[Crossref](#)]
33. Gianakos I. Predictors of career decision-making self-efficacy. *J Career Assessment.* 2001;9(2):101-14. [[Crossref](#)]
34. Choi BY, Park H, Yang E, Lee SK, Lee Y, Lee SM. Understanding career decision self-efficacy: a meta-analytic approach. *Journal of Career Development.* 2012;39(5):443-60. [[Crossref](#)]
35. Brown C, Lavish LA. Career assessment with native Americans: role saliance and career decision-making self-efficacy. *J Career Assessment.* 2006;14(1):116-29. [[Crossref](#)]
36. Concannon JP, Barrow LH. A reanalysis of engineering majors' self-efficacy beliefs. *Journal of Science Education and Technology.* 2012;21(6):742-53. [[Crossref](#)]
37. Nawaz S, Gilani N. Relationship of parental and peer attachment bonds with career decision-making self-efficacy among adolescents and post-adolescents. *Journal of Behavioural Sciences (JBS).* 2011;21(1):33-47.
38. Wang N, Jome LM, Haase RF, Bruch MA. The role of personality and career decision-making self-efficacy in the career choice commitment of college students]. *J Career Assessment.* 2006;14(3):312-32. [[Crossref](#)]
39. Eaton MC, Watson MB, Foxcroft CD, Patton W. Career decision-making self-efficacy of South African high school boys and girls. *Psychol Rep.* 2004;94(2):694-6. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
40. Saleem T, Aly M, Gul S. Career decision making self-efficacy, goal stability and academic achievement among university students. *Eur J Pharm Med Res.* 2017;4(8):20-5.
41. Ali SR, McWhirter EH, Chronister KM. Self-efficacy and vocational outcome expectations for adolescents of lower socioeconomic status: a pilot study. *J Career Assessment.* 2005;13(1):40-58. [[Crossref](#)]
42. Uçkun CG, Uçkun S, Üzümlü B. [Office management and executive assistant students; career decision efficacy expect relationship between professional results expect: Kocaeli Vocational sample]. *Electronic Journal of Vocational Colleges.* 2015;181-90.
43. Guay F, Ratelle FC, Senécal C, Larose S, Deschênes A. Distinguishing developmental from chronic career indecision: self-efficacy, autonomy, and social support. *J Career Assessment.* 2006;14(2):235-51. [[Crossref](#)]
44. Restubog DLS, Florentino RA, Garcia P. The mediating roles of career self-efficacy and career decidedness in the relationship between contextual support and persistence. *Journal of Vocational Behavior.* 2010;77(2):186-95. [[Crossref](#)]
45. Lent RW, Brown SD, Hackett G. Social cognitive career theory. In: Brown D, ed. *Career Choice and Development.* 4th ed. San Francisco: John Wiley & Sons; 2002. p.255-311.
46. Lent RW, Brown SD, Larkin KC. Relation of self-efficacy expectations to academic achievement and persistence. *J Counsel Psychol.* 1984;31(3):356-62. [[Crossref](#)]
47. Gesinde SA. [Vocational development and adjustment]. *University of Ibadan External Studies Programme Series.* 2001. p.16-45.
48. Ferry NM. Factors influencing career choices of adolescents and young adults in Rural Pennsylvania. *Journal of Extension (JOE).* 2006;44(3):1-6.